

DUUR
ZAAM
DOOR

Kiemproject
Heeg 1 juli 2020

Inleiding

Heeg, 30 juni 2020

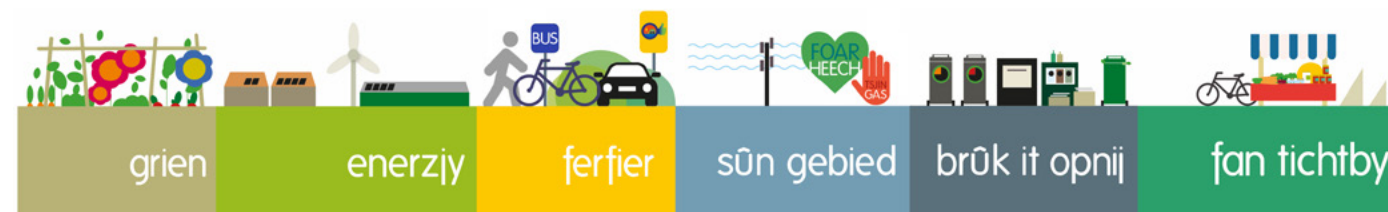
Inleiding

Op een zonnige dag in september ontving Duurzaam Heeg zo'n zestig deelnemers aan de participatietafels Voedsel en Regionale Netwerken. De successen van dit vrijwilligersinitiatief werden gevierd: een duurzaam openbaar groenplan, een initiatief om aardgasvrij te worden met aquathermie en een reeks werkgroepen voor vergroening waarbij ruimte is voor ieders drijfveren. Vervolgens was er aandacht voor de knelpunten: hoe organiseer je als gemeenschap het grondgebruik voor gemeenschappelijke groenteproductie? Wat zijn de wettelijke voorschriften om in acht te nemen als voedselcoöperatie? Met welke initiatieven maak je de meeste meters voor de biodiversiteit? En hoe voorkomen we een botsing van duurzame idealen als gaswinning in ons gebied realiteit wordt?

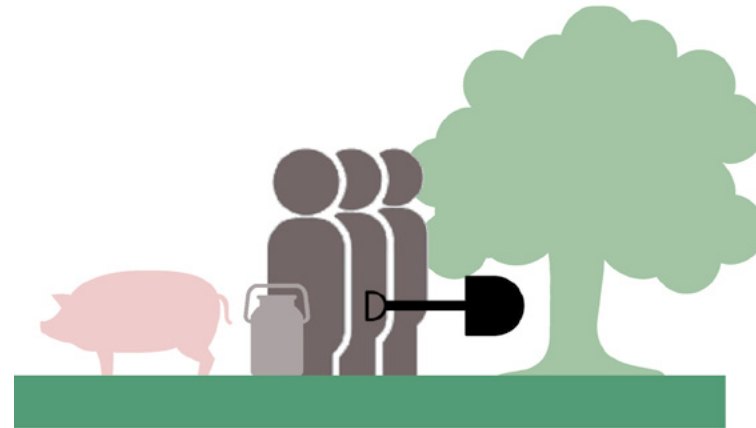
Al deze gesprekken leidden tot complexe vervolgvragen. Duurzaam Heeg nam met plezier de gelegenheid te baat als Kiem-project deze onderwerpen verder uit te werken en legt in dit verslag graag het resultaat daarvan voor.

Inhoud

1. Deelproject gebiedscoöperatie
2. Deelproject gas / energietransitie
3. Deelproject NVWA
4. Deelproject grondvraagstuk
5. Deelproject arbeidsverwaardig
6. Deelproject meetlat biodiversiteit

1. Gebiedscoöperatie

Deelproject gebiedscoöperatie

Onderzoek naar de rechtsvorm die het best past bij het vrijwilligersinitiatief Duurzaam Heeg en de wens deelnemers en lokale sleutelpartijen zo goed mogelijk te betrekken

Gewenst resultaat

Gewenst resultaat: Op 1 juli 2020 is de Gebiedscoöperatie Heeg e.o. opgericht.

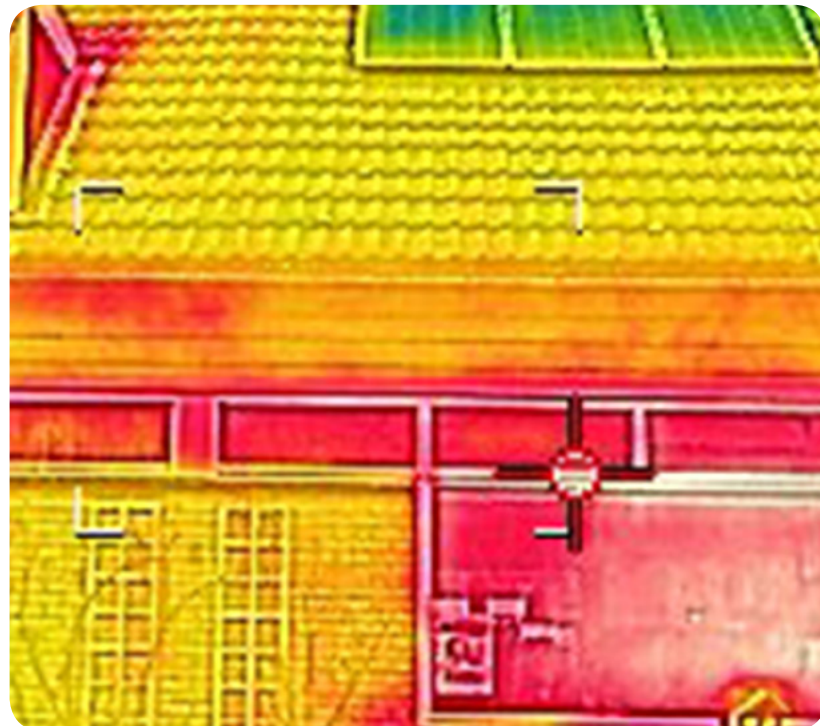
Op de zonovergoten ochtend van dinsdag 26 mei 2020 werd de oprichting van Stichting Duurzaam Heeg e.o. een feit. Het werkgroepen-netwerk van Duurzaam Heeg heeft nu een eigen rechtsvorm die formeel kan optreden als gesprekspartner, belangenbehartiger en aanvrager van projectfinanciering. De zoektocht naar de juiste rechtsvorm was grondig en duurde daarom ook even.

Waarom zijn we op een stichting uitgekomen en niet, zoals we eerst van plan waren, op een gebiedscoöperatie? Dat heeft een aantal redenen:

- In Heeg hebben we al diverse leden-organisaties die de algemene of deelbelangen van de inwoners van Heeg dienen. Om hier in korte tijd een nieuwe coöperatie naast te zetten die ook weer vraagt om lidmaatschap van inwoners zou eerder tot verdeling dan tot bundeling van krachten leiden. Intensivering van de samenwerking met de andere organisaties en het toegroeien naar één grote ledenorganisatie voor Heeg is een grote wens van Duurzaam Heeg maar heeft meer tijd nodig.
- Een Stichting kan snel acteren op actuele ontwikkelingen zonder extra tijd te moeten inruimen voor ruggespraak met leden. Tegelijkertijd kan een stichting altijd het gesprek of een proces met inwoners aangaan als dat gewenst is. Ook biedt een Raad van Toezicht goede mogelijkheden voor korte lijnen en verbreding van draagvlak binnen het dorp.
- De omgevingswet geeft geen voorkeur aan voor een bepaalde rechtsvorm als het gaat om het behartigen van lokale belangen. Om helder te maken hoeveel lokale steun er is voor een bepaald voorstel of standpunt, kunnen altijd instrumenten ingezet worden als handtekeningenacties en petitie e.d.
- Van een al bestaande voedselcoöperatie kregen we het advies om voor onze voedselactiviteiten niet voor een coöperatieve rechtsvorm te kiezen omdat dit onevenredig veel administratieve lasten met zich zou meebrengen.

De betrokken initiatiefnemers kijken er naar uit om zich onder de vlag van de nieuwe Stichting in te zetten voor een duurzame leefomgeving in Heeg en omgeving.

2. Gas / energietransitie

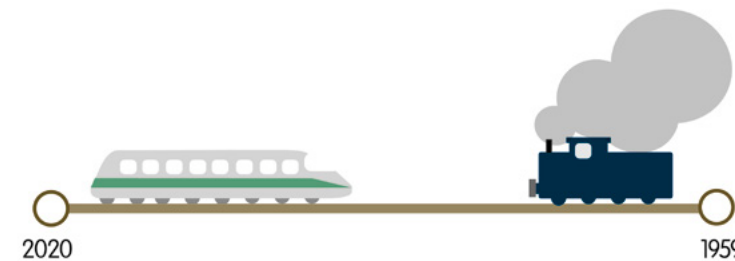

Deelproject gas/energietransitie

De dialoog over de energietransitie tussen het overheden op verschillende niveaus en het duurzame burgerinitiatief, speelt zich af in een bijzondere dynamiek. We onderzoeken elkaars perspectief en de ruimte in regelgeving.

Gewenst resultaat

Op 1 juli 2020 heeft Heeg zicht op een oplossing voor de spagaat tussen 'nieuwe' en 'oude' winning van grondstoffen die ontstaat als gevolg van de pioniersrol van Duurzaam Heeg in aquathermie en de knellende wetgeving die het dorp blootstelt aan de gevaren van gaswinning in het gebied.

Op maandag 2 maart schoof een bijzonder gezelschap aan aan tafel in Café De Watersport in Heeg. Hoewel zij door een gemeenschappelijk onderwerp met elkaar verbonden zijn, was het een verzameling mensen die elkaar zonder tussenkomst van Duurzaam Door waarschijnlijk nooit persoonlijk gesproken zouden hebben. Aan tafel zaten: twee ambtenaren van het ministerie van Economische Zaken, wethouder en ambtenaar van economische zaken van Súdwest Fryslân, een vertegenwoordiger van het Wetterskip, vier mensen van Duurzaam Heeg, waarvan één de projectleider van het lokale aquathermieproject Warm Heeg en één werkzaam als energie-adviseur.

Dat een soortgelijk gesprek plaatsvond, zonder de acute druk van een vergunningaanvraag om naar gas te boren, is zonder meer uniek. De spagaat tussen de wens van het dorp aardgasvrij te worden en het belang van het ministerie om indien nodig het aardgasveld onder Heeg aan te spreken, werd tijdens het gesprek niet opgelost. Belangrijkste opbrengst van het gesprek was de verkenning van elkaars vertrekpunt: hoe diametraal tegengesteld die ook zijn.

- De spagaat tussen oud en nieuw, tussen systeemwereld en leefwereld, tussen het rijk en haar mijnbouwwet en het dorp en haar coöperatieve warmtenet is onverminderd groot. De overtuiging dat het duurzame initiatief van onderop bij de vertegenwoordigers nu beter in beeld is en als essentieel voorbeeld voor draagvlakontwikkeling voor transitie herkend werd, helpt zicht te ontwikkelen op een oplossingsrichting. Deze kennismaking vóór er überhaupt een directe aanvraag is, maakte het een uniek gesprek en geeft Heeg een betere uitgangspositie als het van een aanvraag komt.
- Een voorlichtingsbijeenkomst over gaswinning, en daarmee samenhangend een peiling onder de inwoners, kon wegens Covid-19 niet doorgaan.
- De werkgroep heeft geïnvesteerd in kennisverbreding op het gebied van de omgevingswet en contacten met omliggende dorpen.
- De gaswerkgroep werkte mee aan een podcast van Duurzaam Door.
- Nog te realiseren is een factsheet over het energieverbruik in Heeg en de noodzaak van het gebruik van fossiele energie om in die energiebehoefte te voorzien en welke energiebesparing nodig is als alternatief.

3. NVWA

Deelproject NVWA

Welke plaats heeft een lokaal initiatief in de voedsel- en hygiënewetgeving?
Een verkenning van de ruimte in regelgeving om lokaal in duurzaam voedsel te voorzien.

Gewenst resultaat

Op 1 juli 2020 heeft Heeg zicht op de mogelijkheden binnen de bestaande regelgeving als het gaat om lokale voedselproductie en -consumptie en op de knelpunten die opgelost moeten worden.

Een voedselgemeenschap waar dorpsgenoten samen lekker en gezond eten van duurzaam lokaal voedsel van dichtbij – die wens wordt steeds meer realiteit. Maar regelgeving kan een hinderlijk obstakel zijn als zo'n voedselgemeenschap als 'kleine producent' gezien wordt en aan allerlei voorschriften moet voldoen. Welke wetgeving geldt voor een lokale voedselgemeenschap stond centraal in het deelproject waarbij we met de Nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit aan tafel gingen.

De voedselgemeenschap in Heeg heeft de naam De Goede Verwachting gekregen – naar de oude zuivelcoöperatie – en heeft de afgelopen maanden vorm gekregen in een duurzame groentetuin van 750 m² en een verpakkingsvrij inkoopnetwerk. In dit netwerk kopen deelnemers gezamenlijk grootverpakkingen en herpakken die in eigen, herbruikbare verpakkingen.

Op vrijdag 4 juni 2020 hadden vertegenwoordigers van De Goede Verwachting onder begeleiding van Rosa Lucassen een gesprek met Ghislaine Mittendorff (NVWA, Team Voedselveiligheid). Het gesprek leverde waardevolle kennis en contacten op voor de voedselgemeenschap in Heeg. Ook kwam helder aan het licht hoe groot de verantwoordelijkheid is die de wet bij kleine producenten neerlegt en hoe weinig informatie beschikbaar is om daaraan te kunnen voldoen.

Het documenteren van de werkwijze is een helder voorschrift: hoe worden de groenten geteeld, waar worden de grootverpakkingen gekocht en welke zekerheden biedt de producent van die waren? Allergeneninformatie moet ten alle tijde vindbaar zijn. Bij het verpakkingsvrij netwerk is een heldere disclaimer nodig over het gebruik van eigen verpakkingen.

Vanwege de fipronil-crisis is het ministerie van VWS op dit moment alle ketens onder de loep aan het nemen. Voor korte keten-initiatieven dus een goed moment om hun plek (zonder keten) in de aandacht te krijgen. Dat kan ook resulteren in meer oog voor de kleine producent in de toegankelijkheid van de wetgeving.

Het bundelen van de gezamenlijke vraag van korte keten-initiatieven zou een logisch vervolg kunnen zijn op dit gesprek in het kader van de participatietafels. Voor de lokale vraag volgen twee uitwerkingen: onderzoek van de mogelijke nieuwe ruimte voor een rauwe melk-tap en onderzoek naar de water-, grond- en luchtkwaliteit op het tuincomplex.

4. Grondvraagstuk

Deelproject grondvraagstuk

In een landschap waar agrarisch gebruik de toon zet, zoeken we ruimte voor lokale duurzame voedselproductie in een lange termijnperspectief.

Gewenst resultaat

Op 1 juli 2020 is de locatie bepaald van de toekomstige groentetuin en zijn passende afspraken ontwikkeld/gemaakt over langjarig gebruik van dit stuk grond.

Begin 2020 zijn we voortvarend gestart met de zoektocht naar een geschikt stuk grond van (in potentie) ongeveer 2 ha. We gingen het gesprek aan met enkele particuliere grondeigenaren. Geen van deze opties viel gelijk af maar de gedroomde oplossing zat er nog niet tussen. Bij de gemeente deden we navraag over een voormalig jachthaventerrein maar de kansen dat we dit terrein mogen gebruiken voor een groentetuin zijn erg klein.

Vervolgens stonden keukentafelgesprekken met enkele boeren in de directe omgeving van Heeg op de planning. Deze konden echter niet doorgaan vanwege de Corona-restricties. In juni hebben we de draad weer opgepakt, de gesprekken met de boeren zullen binnenkort plaatsvinden. Net op het moment dat we noodgedwongen moesten accepteren dat 2020 nog niet het jaar zou worden van lekkere en gezonde groenten van lokale bodem, deed zich een onverwachte kans voor.

De lokale volkstuinvereniging had al enige tijd een paar honderd vierkante meter braak liggen en kon daarvoor geen nieuwe huurders vinden. Het bestuur wist van onze zoektocht en stelde ons voor, in ieder geval in 2020, het braakliggende stuk grond in gebruik te nemen als een soort 'tussentuin'. Een snelle peiling binnen het Duurzaam Heeg-netwerk leverde voldoende belangstelling op om deze grond gezamenlijk te gaan beheren. Zodoende heeft Heeg sinds afgelopen maart een groentetuin van 750 m², beheerd door een team van 15 vrijwilligers. De eerste sla, radijsjes, paksoi, peulen en aardbeien zijn geoogst, het enthousiasme onder de vrijwilligers is groot. Groenten die over zijn na oogst door de tuiniers worden verkocht in de eigen familie- en vriendenkring om de kosten voor plantgoed en zaden terug te verdienen. Alle ervaringen die we onderweg opdoen worden gedocumenteerd zodat we ze in een later stadium kunnen delen met andere initiatieven.

De constructie voor het gebruik van de grond is simpel. De grond is van de gemeente die dit in beheer van de volkstuinvereniging heeft gegeven. Net als de andere huurders betaalt het Duurzaam Heeg collectief huur voor de vierkante meters die ze in gebruik heeft. De toestroom van belangstellenden om groenten af te nemen is zo groot, dat verkenning voor een groter terrein zinvol is.

5. Arbeidsverwaarding

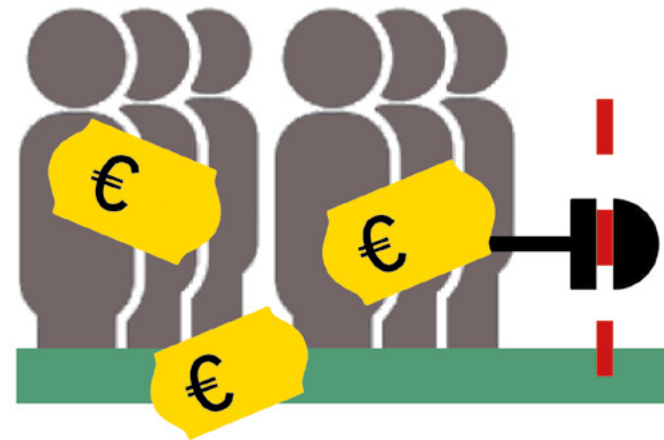

Deelproject arbeidsverwaarding

Vrijwilligersinzet is vitaal voor het runnen van een gemeenschappelijk productietuin en een kansrijk als activiteit voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het verwaarden van deze arbeid in een not-for-profit-model voor community supported agriculture-tuin is onderwerp van onderzoek.

Gewenst resultaat

Op 1 juli 2020 is in beeld gebracht via welke loketten en op welke wijze Heeg mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kan betrekken bij aanleg en onderhoud van de groentetuin.

Tassen vol verse groente, een helder hoofd en een gezond gemoed – daarmee gaan de vrijwilligers van de nieuwe productietuin in Heeg twee keer in de week naar huis. Werken in de tuin heeft voor hen alleen maar voordelen: ze zijn fysiek actief in de buitenlucht, in goed gezelschap, leren tuinieren, wroeten in de aarde – met gezonde verse groente en nieuwe recepten van tuincollega's op de koop toe. Ze voelen zich in een mum van tijd deel van een nieuw sociaal geheel en voelen zich mede-verantwoordelijk voor het welslagen van de tuin.

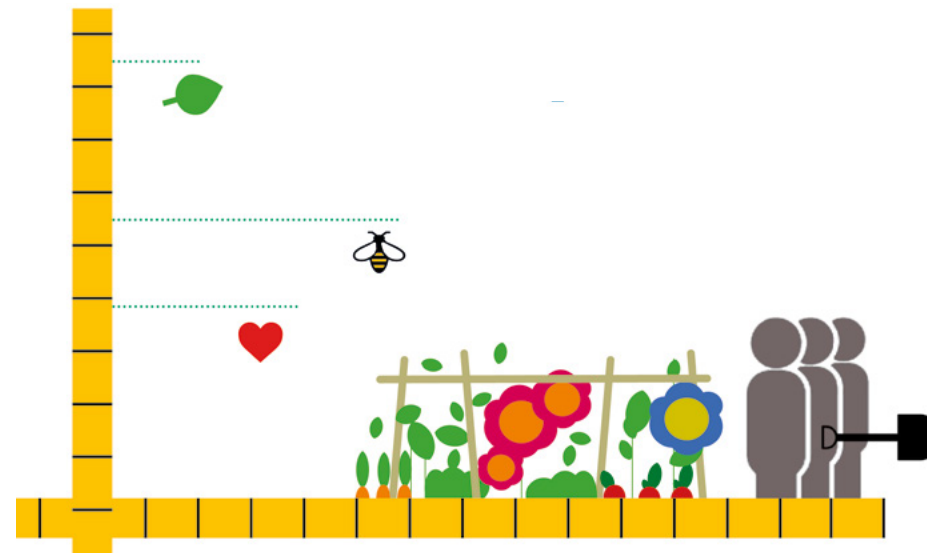
Hoe deze voordelen in te zetten zijn om dorpsgenoten met een afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken was onderwerp van gesprek begin maart 2020. Met lokale marktpartijen en deskundigen op het gebied van onderwijs-, zorg- en arbeidsbegeleiding hebben we verschillende scenario's besproken. Zij gaven aan mogelijkheden te zien in slimme samenwerkingscombinaties met onderwijs en zorg. Belangrijkste conclusie was: hoe groter de afstand tot de arbeidsmarkt, hoe meer begeleiding (en dus geld) nodig is. Begeleiding van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt vergt duidelijke structuur en organisatie, daarom moet eerst de organisatie van de tuin in orde zijn.

Veel energie is daarom gestoken in het weven van een hecht netwerk van tuiniers rondom de tuin. Het genoegen van een mand verse groente én een vermoeid, maar voldaan gevoel, motiveert ze om mee te werken - zo bleek bij het eerste vrijwilligersoverleg over de verwaarding van arbeid. Gezamenlijk werd overlegd hoe de jaarlijkse kosten (o.a. zaaigoed, plantmateriaal, grondhuur) gedekt kunnen worden. Uitkomst: iedereen moet zonder verplichte financiële bijdrage mee kunnen doen en vrijwilligers eten gratis uit de tuin. Wekelijks wordt de oogst onder de werkers verdeeld. Overige oogst wordt iedere zaterdagochtend verkocht aan *túnfreonen* (vrienden van de tuin) die de tuin steunen.

Het aantal nieuwe vrijwilligers en *túnfreonen* is zeer bemoedigend. Door Covid-19 hadden mensen niet alleen meer tijd om in de tuin te komen werken, velen gaven aan dat de noodzaak van lokale groenteteelt als hun motivatie was om zich aan te melden als vrijwilliger.

- Met de Voedselwerkplaats van Netwerk Duurzame Dorpen werkt Heeg samen aan de ontwikkeling van activiteiten voor Lokaal Menu, een activiteitenprogramma dat koplopers in dorpen helpt meer vrijwilligers te werven. In Heeg zullen dit jaar enkele pilot-activiteiten getest gaan worden.
- Op dit ogenblik lopen er ook contacten met de lokale huisartsen en Sociaal Stipepunt (Sociaal Steunpunt).

6. Biodiversiteit

Deelproject meetlat biodiversiteit

Met welke initiatieven maak je de meeste meters voor de biodiversiteit? Op zoek naar een meetmethode en in actie om nog groter verlies van biodiversiteit te voorkomen.

Gewenst resultaat

Op 1 juli 2020 is een opzet gemaakt voor een proef met de meetlat biodiversiteit binnen Heeg en is financiering gevonden voor het uitvoeren van deze proef.

Met meer inheemse beplanting in bermen en plantsoenen, betere bescherming van grote oude bomen en aandacht voor de afnemende soortenrijkdom in het agrarisch landschap werkt Duurzaam Heeg aan de biodiversiteit. In de afgelopen periode is onderzocht of Heeg (in samenwerking met de gemeente Súdwest Fryslân) de IPC-Biodiversiteitsmeetlat kan gebruiken. Een demonstratie in het veld door Eddy Schabbink van IPC Groene Ruimte bij de biologisch-dynamische Graasboerderij in Sondel, leek bemoedigend. Een methode die met omgevingsfactoren de stand van de soortenrijkdom kan voorspellen, zou een goede sturing kunnen bieden op het verbeteren van die factoren. Al gauw werd echter ook duidelijk dat de investeringen aan training en licenties plus de nodige investering in tijd voor training en gebruik te kostbaar en tijdsintensief is voor een vrijwilligersinitiatief als het onze. Intussen is duidelijk dat de gemeente ook geen directe toekomst ziet in het werken met dit instrument.

Tegelijkertijd waren er in de afgelopen periode diverse acute bedreigingen van de biodiversiteit die de aandacht van Duurzaam Heeg vroegen en aangepakt zijn:

- actie voor het behoud van de laatste grote oude bomen in het dorp, die gekapt dreigen te worden voor een parkeerplaats
- productie van een animatiefilmpje over de waarde van grote oude bomen
- actie om dorpsgenoten een online intentieverklaring te vragen: 'ik laat mijn auto staan' voor het behoud van de bomen
- second opinion door een bomenspecialist om de misvatting dat de bomen ziek zijn te weerspreken
- overleg met groenwerkgroepen in andere dorpen en steden in de gemeente
- deelname aan het project 'Bats yn Fryslân' in samenwerking met de Friese Milieufederatie en het Heempark Heeg. Doel is het verbeteren van de leefomgeving van de vleermuis en vergroten van de bekendheid met de in het dorp voorkomende vleermuissoorten.

Behoud en bevordering van de biodiversiteit zal hoog op de agenda van Duurzaam Heeg blijven staan. Zo zullen we meedenken over het verbeteren van het beheer van de bermen in de gemeente, die met hun enorme oppervlakte een belangrijke bron zijn voor planten- en diersoorten.

We koesteren ons in het goede nieuws dat deze zomer een otter besloten heeft haar jongen groot te brengen, op de oever van een braakliggend terrein in hartje Heeg.

Tot slot

Het Kiem-project heeft Duurzaam Heeg geholpen een aantal urgente vraagstukken in het spanningsveld tussen leefwereld en systeemwereld te onderzoeken en te organiseren. Dit heeft geleid tot professionalisering en een meer gedegen kennisfundament. Ook is er volop concrete opbrengst gerealiseerd – 750 m2 groentetuin, 15 moestuiniers, 50 tuinvrienden, 250 handtekeningen voor het behoud van bomen, een verpakkingsvrij inkoopnetwerk en een stichting.

Duurzaam Heeg heeft deze samenwerking als een unieke kans aangegrepen om de afstemming met overheden op verschillende niveau's te verbeteren. En met goede resultaten: het is buitengewoon behulpzaam dat er bij rijksdiensten en medewerkers op de hoogte zijn van – en misschien zelfs enthousiast over – de inspanningen van ons burgerinitiatief. De transitie gebeurt van onderop, daar zijn vriend en vijand het over eens. We delen daarom graag de inspanningen van onze gemeenschap ten behoeve van de transitie in andere gemeenschappen en we zijn dankbaar voor de gelegenheid die we daartoe kregen.

In een levendig geheel als Duurzaam Heeg, waar iedereen zich inspant voor zijn/haar eigen duurzame ambitie, groeien als vanzelf nieuwe toekomstplannen. Voortbouwend op de resultaten van het afgelopen jaar, zetten we ons in voor:

- het versterken van de samenwerking binnen Heeg met Plaatselijk Belang en andere partijen zoals de ondernemersvereniging en de scholen
- het koersen op een vernieuwing van de Dorpsvisie
- het uitbouwen van de tuin naar een voldragen CSA (Community Supported Agriculture)
- Het opbouwen van een voedselgemeenschap waarin samengewerkt wordt aan meer duurzaam gezond voedsel van dichtbij
- Het bundelen van de duurzame krachten in de streek, om sterker te staan in de transitie waar het gaat om bijvoorbeeld grondstoffen en landschap

In twee afleveringen van de podcast Kiemkracht komen de thema's lokaal voedsel en energietransitie uitgebreid aan de orde aan de hand van de projecten in Heeg. Ze zijn te beluisteren via <https://www.duurzaamdoor.nl/nieuws/kiemkracht-podcasts-met-ervaringen-van-transitieversnellers>.

VOOR

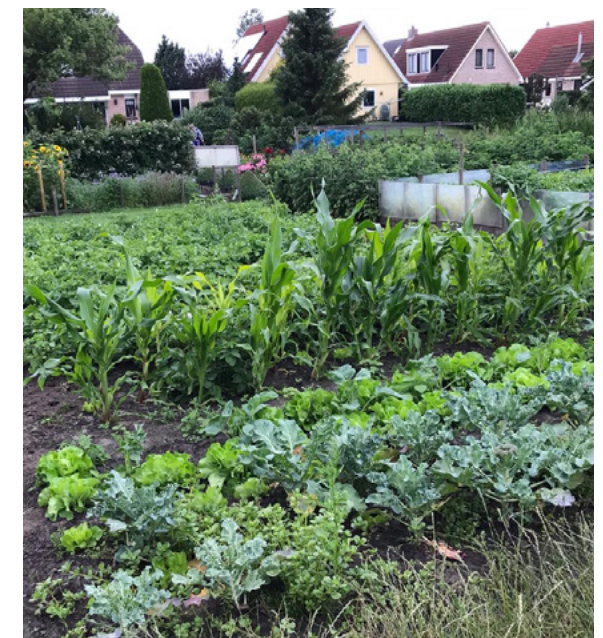
NA

VOOR

NA

Vandaag

Freya zandstra

Beste vrienden, allerhande lekker nieuws deze week van de tuin:

Bietjes (bosje van 3 €1)

Venkel (2 voor €1,50)

Doperwtten (200g voor €1,50)

Laatste peultjes (100 gram €1,50, max 200 g pp, op=op)

Botersla (krop €1,00, 2 voor €1,50)

Romaine sla (krop €1,50)

Catalogna sla (krop €1,50)

Luxe gemengde sla (krop €1,50)

Postelein (bos €0,50)

Radijsjes (10 voor €0,50)

Laatste aardbeien (200 gram €1,00)

Munt, rozemarijn en andere verse kruiden (bosje €0,50)

Tomatenplanten (pot €1,-)

Morgen weer tussen 10 en 11u te koop.

Denk eraan verpakkingen mee te nemen: zakjes en/of mandjes.

Graag contante betaling (liefst gepast)

11:03

Mis ik nog wat?

11:03

Vleermuizen in het Heempark

Laarvlieger / *Eptesicus serotinus*
Grote vleermuis. Vliegt later in de avond dan andere grote vleermuizen en dankt daaraan zijn naam.
▼ 11-18 cm
• eet muggetjes, vliegen en moten, later in het jaar vangen ze ook grotere insecten als mekeken en grote moten.

Meervleermuis / *Myotis daubentonii*
Middelgrote vleermuis. De meervleermuis is een van de bekendste vleermuissoorten van Europa.
▼ 10-13 cm
• late avond-vroege ochtend
• eet waterinsecten vanaf het wateroppervlak.

Wintervleermuis / *Myotis daubentonii*
Kleine vleermuis.
Een vliegend net met een wiel van 11 km p/h.
▼ 11-12 cm
• eet schietmotten, herten en vliegen, soms ook op dammetjes en moten.

Rosse vleermuis / *Myotis noctula*
Grote vleermuis. De roos vleermuis vaak in grote bossen en moerassen, maar ook wel in kleine, in velden vliegende dammetjes. In bepaalde gebieden vooral in de avond- en ochtendvliegtijd, en direct ingevlogen en uit. Tenslotte komen de dieren terug naar hun verblijfplaatsen.
▼ 11-14 cm
• voor zomergang - na zomergang
• eet kekele en kleine vliegen.

Gewone dwergvleermuis / *Pipistrellus pipistrellus*
Kleine vleermuis. De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuis in Nederland.
▼ 10-14 cm
• 1-2 min. na zomergang
• eet kleine muggetjes, schietmotten, moten en gewone vliegen.

Ruige dwergvleermuis / *Pipistrellus nathusii*
Kleine vleermuis, iets groter dan de gewone dwergvleermuis. Komt in Nederland vooral in de kustprovincies voor. Ze vangen insecten in de lucht. Voor zover bekend zijn vooral dammetjes van belang.
▼ 11-14 cm
• vroege in de avond
• eet middelgrote tot grote insecten.

Grootvleermuis / *Plecotus auritus*
Middelgrote vleermuis (met grote oren). Voedsel bij stilstand, maakt hij zichzelf schoon door zichzelf schoon te likken.
▼ 14-16 cm
• na zomergang
• eet dagvliegen, langpootmuggen, spinnetjes, kevers, schietmotten, vliegen, rupsen, steekmuggen en overwinteren.

Blij met vleermuizen
Vleermuizen zijn de beste dorstgenoten die je in je tuin wilt! Ze zijn prachtig om te zien, op jacht tijdens een warme zomeravond, maar ook nog een interessant nuttig. Ze eten grote hoeveelheden insecten en andere insecten, zoals de vliegen van de eikenprocessierups.

Woonruimte
Vleermuizen leven in oude holle bomen, oude schuilen en kerktoeren, waar ze kolonies vormen. Omdat er steeds minder oude bomen blijven staan, hebben de vleermuizen steeds minder overwinteringsplaatsen. Er kunnen ook vleermuizen in een spouwmuur of onder in dak wonen. Ze krijgen door een klein kaartje en verder heeft niemand er last van.

Eikenprocessierups
De eikenprocessierups is de rups van de eikenprocessierups, nog voor ze op de bomen klimt. Vleermuizen eten de eikenprocessierups, nog voor ze op de bomen klimt. Vleermuizen eten de eikenprocessierups, nog voor ze op de bomen klimt. Vleermuizen eten de eikenprocessierups, nog voor ze op de bomen klimt.

Vleermuisdetector
Om meer te weten over de vleermuisstand en doet het Heempark mee aan Baty 19. Bijl van de Friese Milieufederatie en Landschapschouwer Friedland. Met een handreiking kunnen we verschillende vleermuissoorten in het Heempark en op particuliere terreinen onderzoeken en inventariseren om duidelijk te krijgen welke soorten er in onze omgeving voorkomen en waar ze verblijven.

www.heemparkheeg.nl

Geen bomenkap in Heeg voor onnodige parkeerplekken bij supermarkt

200 ondertekeningen

Súdwest Fryslân legt de nieuwe COOP-supermarkt een strenge parkeernorm op, waardoor negen grote essen moeten wijken voor parkeerplaatsen die niet nodig zijn. De ondertekenaars spreken de intentie uit hun boodschappen te doen zonder auto, zodat uw Raad de parkeernorm aan kan passen om de bomen te sparen.

Teken deze petitie

Geniet mee en word tûnfreon

Sinds maart verbouwt de Doarpstún Heech met een groep vrijwilligers groente op het terrein van volkstuinvereniging. De eerste paksoi, aardbeien, radijsjes, bietjes en sla zijn al geoogst! (en ze waren heel lekker)

Wil je mee eten van wat wij hebben geteeld?

Meld je dan aan bij een van onze tuinders, houdt de app-berichten in de gaten en kom op zaterdag verse groenten kopen op de tuin. Zo weet je als Tûnfreon weet je als eerste wat er te oogsten is van de tuin.

Hoe werkt het?

1. Meld je bij een van onze tuinders aan als Tûnfreon.
2. We nemen je op in onze groente-app groep (NB je krijgt alléén berichten over de groente die te koop is, we gaan je niet lastigvallen met andere berichten).
3. In de groente-app zie je iedere week zie je wat er op zaterdag te koop is.
4. Op zaterdag kun je vanaf 10:00 uur op de tuin groente kopen.
5. Voor alle groente geldt: op is op.
6. We vragen geen lidmaatschap, maar een vrijwillige bijdrage is heel welkom. Met een bijdrage van 15,10 of 5 euro help je ons al enorm om de kosten van het zaaigoed en de huur van de grond te dekken.

Mee werken op de tuin

Vind je het leuk om mee te komen werken op de tuin? Dat kan natuurlijk ook. Gezellig! Mocht je geen kennis hebben van moestuinieren, dan is dat niet erg, dat leer je bij ons op de tuin vanzelf! We werken nu meestal op woensdagmiddag en iedere zaterdagochtend.

Kom gerust een keer kijken op zaterdagochtend. We zijn er vanaf 9:30 uur. Meer weten? Bel Dorine (06-46086817) of stuur een mailtje naar contact@duurzaamheeg.nl.

Let op

Neem je hond niet mee als je groente komt halen, want honden zijn niet toegestaan op het terrein van de volkstuinvereniging.

100% biologisch

We werken alleen met biologisch zaad en teeltgoed en gebruiken geen kunstmest of bestrijdingsmiddelen.

100% van Hegemer bodem
Doordat we lokaal verbouwen reizen onze groentes hooguit een paar honderd meter.

100% plasticvrij
Onze groente zit niet in plastic. Het gaat zo van de tuin in jouw tas.

100% vers geoogst
We oogsten op zaterdag en verkopen op zaterdag. Verser kan niet.

TEKST: Freya Zandstra, Lucie Gelderblom, Dorine van den Beukel
FOTO'S: Helma de Roos, Freya Zandstra, Idske Koopmans, Dorine van den Beukel
ILLUSTRATIES EN ONTWERP: Dorine van den Beukel

